

PRÁVA MĚSTSKÁ
KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

A

MARKRABSTVÍ MORAVSKÉHO

SPOLU S KRÁTKOU JICH SUMMOU

OD

M. PAVLA KRYSTYANA Z KOLDÍNA.

VYDÁNÍ PÁTÉ.

UPRAVIL

JOSEF JIREČEK.

~~~~~
V PRAZE.

NÁKLADEM SPOLKU ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ „VŠEHOD.“

1876.

práva tohoto upadá. Kterážto pokuta záleží na spravedlivém saudecův uvážení, vedle účinku a zásluhy jednohokaždého.

Všeliká šibalstva a neupřímnosti lidské *sub stellionatu* se zavírají, kterýmiž lidé buď lživau řečí a klamavými zprávami neb skutkem k oklamání přicházejí. Pokuta toho na uvážení saudecův.

O. XXIX.

Crimen abigeatus, dobytka a stáda zahánění aneb odražení, což se vykonává, když někdo lstně cizímu stádu úklady činí a potom zlodějsky je zahání a prodává. Pokuta vedle uvážení spravedlivého přísežných a obyčeje jednohokaždého města aneb krajiny.

Dobytek kdo zahání a potom jej prodává, pokutu podle uvážení saudecův a obyčeje města ponese.

O. XXX.

Occultatio sive receptatio latronum, skreyvání, fedrování, přechovávání aneb přijímání lotrův a jiných zlých škůdců lidských. A přijímači, přechovavači a škodných lidí fedrovníci jednostejnau se pokutau trestí, jako ti, kteříž lotrovství všelijaká provozují a veystupkův rozličných se dopauštějí.

Přijímači a fedrovníci škůdcův lidských tauž se pokutau trestí, jako škůdcové a lotři.

DE FURTO.

O krádeži aneb o zlodějství.

P. I.

Krádež jest lstné dotýkání věci cizí mohvitě, kteréž působí a děje se bez povolení pána té věci, k nabytí jakéhožkoli zisku z požívání jejího.

Krádež jest lstné dotýkání věci cizí mohvitě bez povolení pána té věci.

P. II.

I. Krádež všelijaká jakž rozkazem božím, tak také právem přirozeným se zapovídá.

II. Právo přirozené: „Čeho sobě nechceš, nečiň toho jinému.“ Právo božské: „Nepokradeš.“

Krádež se zapovídá jakž rozkazem božím: „Nepokradeš,“ tak právem přirozeným: „Čeho sobě nechceš, nečiň jinému.“

P. III.

I. Krádež dvojí jest. Jedna zjevná a patrná, jako, když zloděj při skutku krádeže postižen bývá, anebo věc kradená zjevně při něm se nalézá.

II. Druhá tejná, jako, když se z svědkův a z průvodův a po příčinách jistých krádež na zloděje dovede.

Krádež jest dvojí. Jedna zjevná, když zloděj při skutku postižen bývá. Druhá tejná, když se krádež z průvodu vyhledá.

P. IV.

I. Za starodávna na ty, kteříž se krádeže dopauštěli, nebyla právy uložena pokuta hrdla ztracení. Než, kdož se krádeže dopustil, býval k tomu přidržán, že musil to čtvernásob aneb nejméně dvojnásob tomu, komuž škodu udělal, nahraditi. Chudší pak, kteříž statkem svým škody nahraditi nemohli, bývali kyjem bití, metlami mrskáni, vypověděním ztrestáváni. Ale císař Fridrich První toho jména, kterýž slaul také *Barbarossa*, z hodných příčin posledním právem a ustanovením svým, vida, že se taková nepravost velmi rozmohla, nařídil a pokutu na zloděje hrdla ztracení uložil, to jest, aby zloděj každý šibenicí ztrestán byl.

Každý zloděj šibenicí ztrestán býti má podle nařízení císaře Fridricha Barbarossy.

II. A však saudcové, nebyl-li by veliký vzatek aneb krádež, mohau pokutu zmenšiti, aby ne pro všelijaký vzatek aneb krádež měl hned člověk hrdla zbaven býti.

Avšak pro malau krádež nemá hrdlo odnímáno býti.

P. V.

Tau pak pokutau netoliko sami zloději, ale i všickni ti ztrestáni buďte, kteřížby zloděje fedrovali, jim radau i skutkem napomáhali, kradené věci k sobě vědomě přijímali, zloděje, nákeřnky a laupežníky přechovávali a jim veystrahu dávali; proto, že přijímači a přechovavači jednostejné pokuty, jako i zloději, hodni jsau. Nebo kdož vědomě zloděje do svého domu přijímá, jim hospodu dává, ten slove zatajitel zlodějství a přijímač.

Kdo zloděje fedruje a od nich vědomě kradené věci přijímá, je přechovává, veystrahu dává: též jako zloděj buď ztrestán.

P. VI.

Item, kdožby zloději vědomě půjčil řebříka; kdožby mu dvěře, okno aneb co jiného otevřel; nětco toho, po čemby veyše lézti mohl, k vykonání krádeže dodával aneb půjčoval; kdožby časem nočním aneb ve dne na stráži stál zlodějům, aby v skutku polapeni nebyli, návěští a veystrahu dával; vědomě klíče, kozí nohy aneb jiná instrumenta, nástroje aneb přípravy, jichžto zloději požívají, dělal, dodával aneb strojil: ti všickni takoví jsau pomocníci zlodějstva a krádeže aučastníci. A též ti, jakožto přechovavači a zlodějův fedrovníci, mají podle práva ztrestání býti jednostejnau pokutau, jako zloději.

Kdoby zloději řebříka nebo nětčeho jiného dodal neb půjčil, aby krádež vykonal, neb výstrahu mu dal, aby nebyl polapen: též na hrdle bude trestán.

P. VII.

Komužby se hovada ztratila a jiní živočichové, jako slepice, husi, kačice, svině, krávy, ovce etc., kterážto, neužívajíce rozumu a nejsauce ostříhaná, letí aneb běží z místa jednoho na druhé: tehdy pro shledání a zlapání takového dobytka aneb ptactva náleží a sluší, ano i práva propůjčují, sausedu do domu sauseda druhého, prvé v tom jemu aneb čeledi jeho se ohradíc, vjíti, a cožby svého nalezl, s sebou to domův zase pojíti aneb odnesti bez vznášení toho na právo.

Kdyby které hovado vešlo neb vletělo k sausedu: saused k druhému sausedu, ohradě se jemu neb čeledi jeho, vjíti, a cožby svého nalezl, s sebou vzíti může.

P. VIII.

Jakž při jiných škodných veystupcích lidských, tak také i při vyhledání krádeže saudcům náleží všelijaké pilnosti požívati a po rozličných příčinách účinku vyhledávati; tak aby netoliko tajně a obzvláště, pustíce před sebe původa i obžalovaného, skrze dotázky zprávy jich postranní přesleychali, ale také k osobě obžalovaného přihlédli, toho pošetrili a povážili, jaké předešlé bylo jeho chování: nedopustil-li jest se čeho prvé k tomu podobného; jest-li zachovalý čili zlopověstný; nacházejí-li se na něm která znamení aneb při něm takové některé věci, kteréž příčiny k podezření v sobě obsahují, jako, že ceych na sobě má, uši obřezané má, ditrichy, klíče falešné, nože aneb

nůžky k řezání měšcův při něm se našly; u koho slaužil; kde se tu vzal; a jiných *circumstantií*. Proto že, kdož jednau v zlost a v nepravost upadá, vždycky za zlého jmín a držán bývá. A potřebí jest i to znáti, že při krádežích a při jiných prohřešeních aneb veystupcích někdy člověk sauzen také bývá podle příčin, z jistých potahův aneb domnění pocházejících, kteréž *praesumptiones* slovan.

Při vyhledání krádeže mnohých *circumstantií* šetřiti se má, zvláště dopustil-li se kdy prvě toho ten, kdo v domnění krádeže jest. Neb kdo jednau v zlost a nepravost upadne, vždycky za zlého držán bývá.

P. IX.

Člověk, po vseckny časy dobře zachovalý a v ničemž takovém nepodezřelý, byl-li by z jakého skutku neslušného obžalován, a dostatečným průvodem to by se naň od práva nedokázalo; i ponevadž podle starého práva Pražského člověk víry hodný, kterýžby jména dobrého a pověsti byl, raději má připuštěn býti k obránní cti, hrdla a statku svého, nežliby měl v tom přemožen býti od žalobníka svého: protož má ten a takový ku přísaze připuštěn býti, aby tau nevinu své potvrdil a svau čest, hrdlo i svůj statek před žalobníkem ochránil.

Člověk vždycky dobře zachovalý byl-li by z zlého skutku obžalován, a ten by se naň dostatečně neukázal: má se přísahau očistiti. Neb jest bližší k obránní cti, hrdla a statku, nežli by měl od původu v tom přemožen býti.

P. X.

Kradené, laupežem pobrané a při škůdci postizené a na právě položené věci po odsauzených na smrt zločincích rychtáři, ani žádnému jinému nepřináležejí, než tomu, komužby buďto pobrány, pokradeny aneb vzaty byly. Však rychtáři, kdyžby jeho pilností k škůdci se přišlo, za práci podle slušnosti učiněno býti má.

Zločinec když konec života vezme, a krádež před rukama bude: ta má zase tomu, komuž byla vzata, vrácena býti. Však za práci rychtáři odtud buď učiněno.

P. XI.

Cizích věcí žádný sobě neosobuj ani nepřivlastňuj. Nýbrž, najde-li se pán všelijaké takové věci, to jest, ten, číž vlastní byla: tomu jakožto statek jeho zase navracena buď.

Cizích věcí sobě žádný osobovati nemá.

P. XII.

Na kohožkoli vina krádeže uvedena bude: ten, by pak o takovou krádež se umluvil, nicméně za zlopověstného zůstane.

Zloděj, by se o krádež umluvil, nicméně za zlopověstného zůstane.

P. XIII.

Otec syna svého z krádeže viniti nemůže, proto, že jest *actio famosa*, to jest, pře, kteráž se k zmenšení a k ublížení poctivosti vztahuje. A taková pře mezi otcem a synem, ani mezi manželem a manželkou místa nemívá. Jako, kdyby manželka manželu některé věci pokradla, nemá z krádeže viněna býti, ale toliko z toho, že jest věcmi manžela svého proti vůli jeho heybala aneb přeč je odnesla.

Otec syna, manžel manželku z krádeže viniti nemůže.

P. XIV.

Pacholík mladší osmnácti a děvečka patnácti let dopustili-li by se krádeže aneb skutku jiného škodného: poněvadž v tom svém věku ještě rozumu právě zdravého nepožívá a mezi zlým a dobrým rozeznání dostatečného nemá, na smrt odsuzen býti nemá. Však saudcové jiným náležitým trestáním pro takové škodné veystupky ztrestati ho mohou.

Člověk nezletilý, buď pacholík neb děvečka, na smrt odsuzován býti nemá.

P. XV.

Kdyžby koli která věc, krádežem jinému vzatá aneb mocí odjatá, byla prodána, a pán té věci, na ni přijda, ji zase míti chtěl: není povinen ji sobě vyplacovati, ale bez auplatku má jemu zase přivlastněna býti.

Věc krádežem odňatá bez auplatku má vrácena býti tomu, čímž jest.

P. XVI.

Také ne hned ten, u kteréhožby se věci kradené našly, za škůdci aneb za zloděje držán aneb počten býti má. Než mohl-li by saukupa, od něhožby takových věcí prodajem, půjčkau, dáním aneb jakýmžkoli jiným způsobem dosáhl, vystaviti: k saukupu o to hledno buď. Pakliby ten, kterýžby k saukupu nikterakž přijíti ani ho jmenovati a doptati se nemohl, byl člověk vždyckny po všeckny časy dobře zachovalý: přísahau povinen bude se

očistiti, že jest ty a takové věci buď kaupil, buď k sobě přijal, nic ovšem toho nevěda a neznaje, aby ty a takové věci kradené býti měly. Avšak pánu ty věci darmo navrátiti povinen jest.

Člověk dobře zachovalý kaupí-li věc kradenau, a k saukupu přijíti nemůže: přísahau se očistí, že o tom, aby kradená byla, nevěděl. A při tom darmo navrátiti ji povinen jest.

P. XVII.

Kdožby co ztraceného aneb na silnici, na cestě aneb na stezce ležícího náhodou našel, nemá sobě toho přivlastňovati; proto, že ta věc jeho nebyla a ještě podle práva vlastně není. Než ví-li, kdo jest pánem jejím, tomu ji navrať. Pakliby nevěděl, v tom povinen jest se ohlásiti, čím by byla. A kdoby znamení jisté dal, má mu ji navrátiti.

Věc ztracenau kdo najde, nemá ji sobě přivlastniti. Než neví-li, čím by byla, má se ohlásiti, a kdoby dal jisté znamení, má ji jemu navrátiti.

P. XVIII.

Zloděje aneb škůdci nočního ven ze zdí městských, od kteréžoby se někomu škoda na statku dála, aneb na zdraví žeby mu se ublížiti chtělo: jedenkaždý zabiti může.

(Do slova)

P. XIX.

Bylo-li by na koho to shledáno, žeby po vinicích, zahradách, chmelnicích štěpí vysekával, reflinky aneb fázary vytahoval, a jiným k tomu podobným bylinám, z nichž lidé půžitkův očekávají, ubližoval, škodil a je hubil: takovému oči bez milosti vyvrženy a vylaupeny býti mají. Pakliby kdo v noci takové škody činil a své nepravosti provozoval, a v tom by polapen aneb propaden byl: ten hrdlo propadni.

Škůdci viničnému, zahradnímu, chmelničnému oči vylaupeny býti mají. A činil-li by to v noci, hrdlo propadne.

P. XX.

Přihodilo-li by se pak, žeby takový zločinec který jeden, aneb jich více, při tom škození zabit aneb zabiti byli: tehdy ten, kdožby jej aneb je zabil, nic více jest nepropadl, než dva haléře. Kteráž, na zabitého tělo polože, žádnu další pokutau povinen nebude.

Bude-li pak takový škůdce při tom škození zabit: kdo ho zabil, vlože naň dva haléře, na tom víc nic neztratí.

P. XXI.

Všickni ti, kteříž po silnicích lidi laupí, statky přes pole pracujícím mocí odjímají, nákeřníci aneb laupežníci slovou a šibenicí se trestčí.

P. XXII.

Také, podle obyčeje krajiny a koruny této, zloději a nákeřníci provazem aneb mečem pro své zlé skutky se trestčí.

Nákeřníci a laupežníci provazem se trestčí nebo mečem.

DE CRIMINIBUS EXTRAORDINARIIS.

O rozličných veystupcích aneb zavinění lidí.

P. XXIII.

Jsau mnohé jiné viny a lidská provinění, kterážto nemohau všecka vyslovena býti, a na kteráž žádných jistých pokut právy uloženo není; a slovou *crimina extraordinaria*. Taková zavinění *juxta poenas arbitrarias*, to jest, podle velikosti účinkův a zásluh lidských většími aneb menšími pokutami k trestání přivedena býti mají vedle spravedlivého saudecův při jednomkaždém právě uvážení. A protož, kdožby se čeho takového proti řádu a právu dopustil, ten každý buď ztrestán podle zasloužení svého.

Všeckny viny a provinění lidská nemohau vyslovena býti. A protož ani pokut na ně právy uloženo není, než na spravedlivém saudecův uvážení zůstávají, tak aby každý podle zasloužení svého byl ztrestán.

P. XXIV.

Všelijací zlí skutkové a nepravosti hřešících vedle obyčeje a způsobu království Českého ztrestání buďte pokutami zvyklými. Jako. Dopustila-li by se žena trávení, aneb žeby o bezbrdlí muže svého jakéžkoli auklady činila, lidi kauzly mámila, prachy aneb jakýmžkoli jiným způsobem trávila, lidi sušila a o bezhrdlí strojila: ta buď za živa zahrabána. Muž pak, bude-li v tom shledán, na kůl vbit aneb při nejmenším sťat bude.

Zlí skutkové a nepravosti hřešících vedle obyčeje království tohoto pokutami zvyklými strestání buďte.